

Sprendimai

Suomijos atliktas tyrimas (2000 m.) parodė, kad mokinių mokymosi sėkmę lemia: didelis mokytojų laisvės laipsnis, pedagogų profesionalumas, mokinių motyvacija, mokymosi prasmės suvokimas, pasitikėjimas savo jėgomis, sugebėjimas realizuoti užduotis ir patiriamas malonumas dalyvaujant ugdymo procese. *J. Rietmulder* (2008 m.) pažymi, kad kai įdomu, greičiau ir ilgam įsimena, o kai mokymasis yra malonus ir pasyvius informacijos gavėjus patverčia aktyviais kūrėjais. *J. Oblinger* (2006 m.) tvirtina, kad dauguma šiuolaikinių mokinių nori mokytis iš patirties, jie geriau mokosi tyrinėdami savarankiškai ar bendradarbiaudami su bendraamžiais.

Siūloma mokyklos kaita:

- Užtikrinti teorinių žinių virtimą gyvenimiška patirtimi-gebėjimais, perpus sumažintą teorinių mokymų laiką pakeičiant gyvenimiškais projektais.
- Integruoti į mokyklą efektyvius mokymosi metodus (aktyvūs, grupiniai, patyrimų), pagrįstus aiškia vertybių skale (humanistinė pedagogika) ir orientuotus į mokinių gyvenimiškus įgūdžius.
- Keisti egzaminų tikslus bei tvarką, mažinant žinių patikros apimtį, suteikiant pirmenybę gebėjimams.
- Užtikrinti moralinių vertybių tapimą mokymo pagrindu, pradedant vertinti ne tik mokinio žinias, bet ir charakterį.
- Mokyklos tarybos įgalinimas. Ji turi būti ne patariamuoju, o sprendžiamuoju organu skiriant direktorių, pasirenkant mokymo metodus ir t.t. Tėvai taryboje turi turėti esminę įtaką.
- Didinti mokytojų socialines emocines kompetencijas.

Kai bus sutelktas dėmesys *į jaunuolių emocinių, socialinių kompetencijų bei charakterio ugdymą*, sudarant sąlygas *įgyti gyvenimiškos patirties*. Kai didžioji dauguma tėvų ir mokytojų problema pradės spręsti nuo savęs – nuo pačios savo esmės, nuo savo įsitikinimų, nuo savo charakterio, nuo savo motyvų, tuomet pamažu, bet užtikrintai keisis visa ugdymo sistema. *Sunku pagerinti esamą situaciją, kol prasti gerintojų santykiai su pačiu savimi*. Tinkama aplinka (šeima, mokykla), motyvuojantis pavyzdys, autoriteto buvimas, asmeninės pastangos, nuosekli praktika gali atnešti sėkmę.

LTF misija – siekiant Lietuvos švietimo sistemos atgimimo:

- Vienyti Lietuvos vaikų ir studentų tėvus (globėjus) bendrai veiklai, kuri įtakotų šalies švietimo politiką.
- Kelti visuomenės sąmoningumą švietimo sistemos humanizavimo linkme.
- Atstovauti vaikų ir jaunuolių interesams, ginti jų teises visose švietimo ir mokslo institucijose.

Štai kokią mokyklą norėtų kurti LTF:

- Mokykloje visiems saugu.
- Įdomios pamokos, nes mokiniai gali išmokyti prasmingų dalykų ir t.t.
- Mokinyms dalyvauja sprendimų priėmimo, padedant jiems rasti veiklas, padedančias atsiskleisti jų asmenybei.
- Labai vertinamas nuoširdus bendravimas, grįstas pasitikėjimu.
- Mokytojas ne moko, o padeda mokytis sudomindamas, patardamas.
- Skatinamas bendradarbiavimas ne konkurencija.
- Mokoma gerbti save ir kitus.
- Ugdomos sąmoningos, atsakingos asmenybės, sugebančios realiai vertinti pasaulį, rasti savo vietą jame ir mokančios įsipareigoti – šeimai, visuomenei.
- Brandi ir darni mokyklos bendruomenė.
- Tėvai ir mokytojai yra ugdymosi partneriai.
- Žmonės išmoksta būti laimingi.

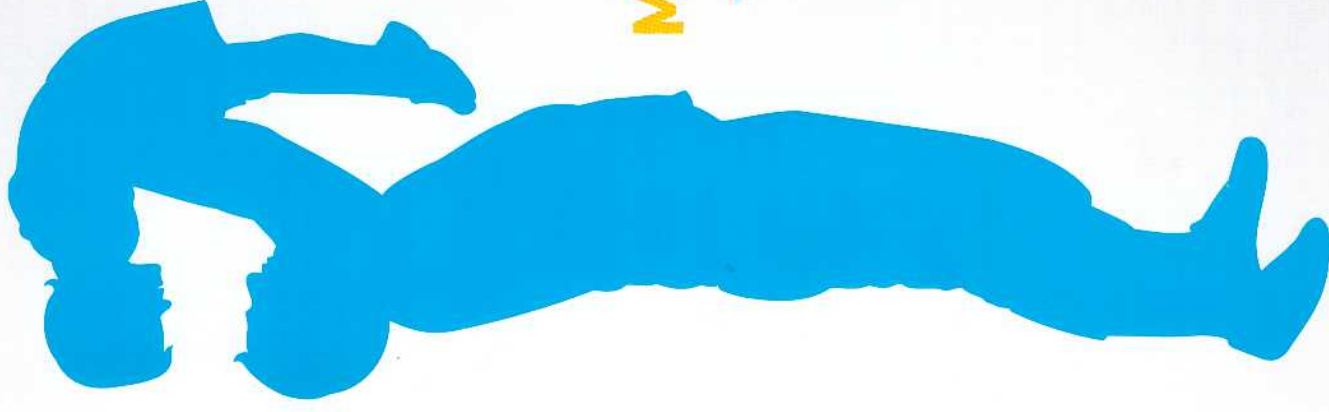
LTF kviečia į tėvų kompetencijų kėlimą:

- Didinti tėvų aktyvumą ir pasitikėjimą organizuojant mokymo procesą mokykloje.
- Jaunuolių ugdymo galimybės ir nauji mokymosi būdai bei jų įtaką besimokančiojo asmenybės vystymuisi.
- Tėvystės įgūdžių stiprinimas santykiuose su vaiku šeimoje bei su mokykla (mokytoju).

www.tevuforumas.lt

el. paštas: info@tevuforumas.lt

**KEISK
MAŠTYMĄ
- PAKEISI
VAIKO
ATEITĮ**

Šiuolaikinis pasaulis nepaprastai dinamiškas. Mūsų amžiaus problema – tai ne informacijos stoka, o jos perteklius. Kiekvienas žmogus susiduria su naujomis ir greitai besikeičiančiomis situacijomis, reikalaujančiomis kompleksinių sprendimų, o tam nebeužtenka formalų žinių, reikia naujų gebėjimų, nes jis turi tapti iniciatyvia kūrybiškai mąstančia asmenybe, sugebanti harmoningai dirbti ir kurti. Deja daugeliui žmonių kyla panašios mintys:

- Kodėl gyvenimas darosi vis sudėtingesnis, kelia vis didesnę įtampą ir išsemia iš mūsų visas jėgas?
 - Kodėl mes, kad ir kaip stengiamės padaryti, pasiekti daugiau, esame užgulti daugybės rūpesčių ir priversti aukoti sveikatą, šeimą, garbę?
 - Džiaugiasi, kad man sekasi įgyvendinti karjeros planus, bet už visa tai sumokėjau asmeninę laimę ir šeimyninių gyvenimų. Ar buvo verta?
 - Kartais net suabejoju, ar tai, ką aš darau, turi prasmės, nes mano gyvenimas nėra toks laimingas bei harmoningas.
- Pabandykime rasti atsakymus į šiuos klausimus.

Deklaruojami švietimo sistemos tikslai

- Padėti asmeniui atskleisti bendrąsias žmogaus vertybes ir jomis grįsti savo gyvenimą.
- Ugdyti kritiškai mąstantį žmogų, atsakingai darantį sprendimus ir veikiantį savarankiškai.
- Ugdyti asmenį, pasirengusį profesinei veiklai, pasiryžusį ir gebantį adaptuotis socialiniame, ekonominiame gyvenime ir jį tobulinti.

Švietimo sistemos realybė

Daugelis garsių filosofų ir mokslininkų nesunkiai įrodė, kad mokslas žmogui neprideda nei doros, nei laimės, kaip nepakeičia instinkto ir paveldėtų aistrų. Nėgana to, blogam tikslui pasitelktas mokslas gali būti pražūtingas.

Griežti reikalavimai mokslieviams nedaug kuo skiriasi nuo smurto: jautresni, baimingesni negali pasipriešinti mokytėjui, brukančiam žinias ir reikalaujančiam ne pagal vaiko sugebėjimus. Moksleivis, kuris nepajėgia įvykdyti mokykloje keliamų reikalavimų ir todėl nuolatos yra ujamas, protestuoja prieš tokią sistemą, ją laužo, ieško alternatyvų. Jis kitaip negali, nes turi kaip nors pasireikšti, įrodyti sau ir kitiems, kad irgi yra vertingas. Deja, tokios alternatyvų paieškos, desperatiška saviraiška dažnai sukelia smurtą, nusikaltimus.

Teorinis mokymas suole iš knygų reikalauja beatodairiško tikėjimo mokytojo neklystamumu bei žlugdo kūrybingu-

mą, iniciatyvumą, negaunama tiesioginės asmeninės patirties, gyvenimui reikalingų įgūdžių, kurie padėtų rasti tikslą, pažinti žmones ir išmokyti tinkamai elgtis.

Mokymas dar apsunkinamas alinanciais krūviais, nepraktiškomis užduotimis, egzaminais. Išlaikiusieji, egzaminus jaučiasi pervargę ir išsekę, o po mėnesio daug ką užmiršo ir egzaminu jau neišlaikytų, nes įgytos žinios, permėlyg gausios ir sudėtingos. Visai neatsižvelgiama į mokinio ateičių – uždavinius, kuriuos jis netrukus turės atlikti visuomenėje. Jaunuolis turi iš anksto išmokyti prisitaikyti prie ateities visuomenės, kad gebėtų tvirtai stovėti ant žemės, privалу jį tinkamai parengti, išmokyti ir užgrūdinti. Tačiau šio būtino, nepakeičiamo pasirengimo mokykla nesuteikia. Įdomu ir tai, kad valstybė, kuri vadovėlinėmis tiesomis „štampuoja“ visus savo diplomuotus specialistus, gali įdarbinti tik mažumą jų, o kitus neišvengiamai palieka be darbo.

OECD-PISA tyrimas patvirtina, kad sunkiausiai mokiniams sekasi atlikti užduotis reikalaujancias teorinių žinių taikymo bei susiejimo su praktika, išvadų formulavimo gebėjimai yra nepakankami, trūksta gilesnio reiškinų, procesų suvokimo.

Jaunuolio pirmoji darbinė veikla dažniausiai būna dar vienas skausmingas kritimas, ir jis ilgam lieka nusivylęs, sužeistas, sutrikusia moraline ir protine pusiausvyra, kurios kartais atkurti neįmanoma. Per dideli sunkumai gali sukelti didžiulį pasibjaurėjimą gyvenimu ir troškimą jo atsikratyti.

Išvada. Nors Švietimo ir mokslo ministerija stengiasi patikti teisingu keliu, bet praeities pasekmės tebelydi: švietimo Vaikų sveikata prastėja, gausėja išsekimo, depresijos atvejų, jaunimas agresyvesnėja, dažnėja paauglių ir jaunimo savizudybės. Statistika besiremiantys tyrėjai patvirtino: nusikalstamumas plinta kartu su mokslo plėtra, o mokyklų laureatai gyvenime dažnai nepasiekia sėkmės.

Kodėl taip yra?

Kodėl vaikai nenori eiti į mokyklą?

Ar gali mokymasis būti efektyvus per prievartą, neturint motyvacijos?

Kodėl skirtingų gabumų vaikus vertiname pagal vienodą skalę?

Kodėl normalių gabumų darbštus vaikas turi pasijusti nevykėliu, kai normaliai dirbdamas be korepetitorių pagalbos jis negali mokytis gerai, pasirengti egzaminams ir gyvenimui?

Kodėl dėl nepanaudojamų ir greitai užmirštamų žinių vaikas turi atsiskirti prasmingo laisvalaikio, sporto?

Kodėl moksleivių charakterio, emocinio intelekto ugdy-

mas lieka tik mokymo tiksluose ir programose?

Kodėl mokame repetitoriams už papildomas žinias, o ne padedame vaikams įgyti reikiamos patirties, kurios jie negyja per 15–17 mokslo metų?

Kodėl verčiame vaikus „zubrinti“, reikalaujame daugiau gerų pažymių, žinodami, kad daugelis dalykų bus pamiršta, o tai kas atsimenama dažniausiai gyvenime nepanaudojama?

Kodėl palaikome tai kas neefektyvu, nenaudinga, toliau taikstomės su dabartine švietimo sistema ir neparodome iniciatyvos kažką nuveikti vardan savo vaikų?

Galbūt todėl, kad gyvename ir elgiamės pagal pasenusias nuostatas, kurios riboja jaunuolių tobulėjimą ir švietimo sistemos kaitą. Viena iš pagrindinių nuostatų: geri pažymiai = gerai išlaikytas egzaminas = norima specialybė universitete = gerai apmokamas darbas = sėkmingas gyvenimas.

A. Einšteinas yra pasakęs:

„Negalime išspręsti problemos mąstydami taip, kaip mąstydami ją sukūreme.“

Mūsų nuomone esminės, priežastinės ugdymo sistemos problemos yra:

- Žmonių įsitikinimas, kad protingumas yra sėkmės garantas
- Švietimo sistemos strategijoje numatytų tikslų neįgyvendinimas.

Daugelio mūsų patirtis parodė, kad gyvenimo sėkmė priklauso nuo sugebėjimo elgtis nestandartinėse situacijose, patirties, iniciatyvos, charakterio, o tam knyginių žinių negana. Iš 90 % skelbimų matyti, kad darbdaviai ieško darbuotojų su patirtimi. Jiems reikia ne diplomo, o **realių darbinių įgūdžių ir tinkamo darbuotojo charakterio.**

Daugelis pasauliye garsių organizacijų vystymo bei šeimoms santykių specialistų pabrėžia naujo požiūrio svarbą, kuris suteiktų prasmę tobulėjimui. **Svarbiausia yra padėti jaunuoliui išsiugdyti brandą t.y. moralinių vertybių ir profesinių kompetencijų pusiausvyrą.** Žemo emocinio intelekto (pikti, pavydūs, pagiežingi, arogantiški, savanaudiški ir t.t.) žmonės nepajėgūs sukurti socialinės gerovės, net turėdami aukštą proto intelektą.

Natūraliai kyla klausimas: kas dabar audituoja švietimo teikėjo veiklą, jo teikiamos paslaugos kokybę? Atsakymas galėtų būti toks: patys švietmiečiai teikia ir paslaugas, ir patys vykdo vidinį bei išorinį auditą.